Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 1 leu / In străinătate 6 lei

Nr. 339 Luni 12 Decembrie 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

14 Pagini P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Problema transportului basarabean

In Buletinul pe Decembrie al Camerelor de comerț și industrie din Basarabia, care — în treacăt o spunem — este un excelent glosar al problemelor, informațiunilor și măsurilor privind deaproape viața economică a provinciei de peste Prut, găsim câteva date interesante asupra arzătoarei probleme a transportului basarabean.

Numita publicație pleacă de la constatările și propunerile consemnate într'un memoriu recent al Camerei de comerț din Hotin asupra acestei probleme, înaintat autorităților centrale.

Dificultățile transportului basarabean constau — după arătările memoriului — în deosebi din lipsa de îndestulătoare linii de comunicație și din scumpetea tarifului pe c. f. r. O ușurare a acestor neajunsuri s'a putut face simțită prin desvoltarea pe care o luase până acum câțiva ani autocamionajul în Basarabia, creindu-se o rețea foarte întinsă de comunicații.

Însăși rapiditatea cu care s'a desvoltat această rețea de transporturi era dovada deplină că răspundea unei vitale necesități.

Dacă mai ținem seama de faptul că uzajul mașinilor — mai ales pe drumurile ajunse de pomină ale Basarabiei — este foarte mare și că mașinile nu sunt acceptate la asigurare, e ușor să înțelegem rentabilitatea scăzută sau chiar nulă a întreprinzătorilor de asemenea transporturi și deci renunțarea lor la riscurile inerente.

De aci și regresul accentuat al transportului motorizat în provincia de peste Prut.

„Ca urmare a acestei stări de lucruri — spune memoriul — suferă tot Statul, căci pe lângă că se sistează introducerea de autocamioane bune în țară și se lipsește acesta de putința de-a avea, la nevoe, la dispoziția apărării naționale un număr cât mai mare de camioane bune și cadre instruite de motoriști, dar se mai micșorează și consumul de combustibil lichid și uleiuri naționale, care ar putea crește cu mult, crescând și veniturile Statului, atât de mari la aceste articole, fără a mai vorbi de veniturile dela importul de cauciucuri, camere și piese de schimb".

In scurt, față de condițiunile particulare ale drumurilor basarabene și față de nevoia stringentă de a se asigura acestei provincii minimum de mijloace de comunicație, Camera de comerț dela Hotin propune ca soluțiuni imediate: scutirea de taxe vamale a importului de autocamioane, scutirea acestora de orice taxă de circulație, cum și reducerea cotei impozitului comercial asupra veniturilor din exploatarea autocamioanelor.

Menționăm că cererile acestea au fost însușite de Federația Camerelor de comerț din Basarabia, care, paralel cu necesitatea desvoltării tracțiunii mecanice, a pus și problema construirii și refacerii drumurilor basarabene, fără de care e greu de conceput o desvoltare a celei dintâi.

Atenția pe care știm că o dă actualul guvern chestiunii generale a drumurilor, cu angajarea unor întinse lucrări pe teren, ne face să credem că va atrage și soluționarea celeilalte chestiuni: a desvoltării tracțiunii mecanice, care nu este decât complementul necesar al celei dintâi.

—xx○●○xx—

O mitralieră antiaeriană, în bătaie, la școala germană de infanterie din Satul olimpic

ELIZA GHIOCULESCU (Exp. „Universul")

Stradă veche la Balcic

INSEMNĂRI

STATUL,— „PROST GOSPODAR"?...

S'a încetățenit la noi, devenind aproape o axiomă, legenda că Statul, (și în Stat se înglobează și instituția județeană și cea comunală), ar fi „cel mai prost gospodar". Ca toate legendele, trebue să fi avut și aceasta un sâmbure de adevăr, care, însă, e bine să fie cât mai curând nimicit.

Există, la Focșani, ateneul popular „Maior Pastia", o monumentală clădire, ridicată, înainte de războiul, de ciudatul om al cărui nume îl poartă. Despre multimilionarul maior Pastia, oamenii cari l-au cunoscut spun că ședea toată ziulica, în ploaie sau în zăduf, lângă binaua în construcție, că se odihnea la prânz pe o bancă în parc, unde și mânca, din hârtie, — ca salahorii, — pâine cu măsline, și că nu slăbea din ochi lucrarea, care era marele vis și pasiunea unică a vieții lui... Când ateneul, — în care, vă rog, citiți bine, a băgat vre-o 30 de milioane de lei de azi, — a fost gata, l-a dăruit primăriei Focșani, pentru care îl și construise.

Frumos vis, și, în orice caz, mai de laudă pasiune, decât multe ale altora... Insă, au știm ce blestem va fi făcând ca, din mărețul dar al acelui ciudat om, să nu fi rămas de cât o jalnică ruină, care se tot dărapănă mereu!

Nu facem aci procesul nimănui. Dar trebuie să accentuăm că se săvârșește o neiertabilă greșală, și față de jertfa donatorului autochinuit până la sacrificiu, și față de oraș, — care nu prea are cu ce să se laude, — și față de alți idealiști cari s'ar simți ispitiți să facă la fel.

Acolo, ca și în alte părți, (la Câmpina, de exemplu, unde se năruie bizarul castel durat din setea de mister a genialului și îndureratului Hașdeu), trebuie să se facă, repede, ceeace nu s'a făcut până acum.

Falsa legendă a „Statului prost gospodar" trebuie imediat spulberată! — M. Negru

Realitățile au rămas aceleași

După tensiunea internațională premergătoare acordului dela Munchen — acest salvator Deus ex machina — declarațiile de pace au dirijat psihologia popoarelor. A fost o adevărată revărsare de cuvinte binevoitoare, de promisiuni generoase, de manifestații de înfrățire. Din nefericire însă n'a fost decât un scurt „entr'acte", un trecător repaos. Ne găsim astăzi iarăși în plină agitație internațională, în plină creațiune de noui cauze de neînțelegere și de tensiune. Fierbe iar cazanul Satanei.

Va părea poate curios, că tocmai în clipa când un antagonism secular, cum era cel franco-german, se încheie printr'o solemnă declarație de reciprocă respectare a frontierelor respective și când, după cum pretinde un ziar englez, d. Hitler e hotărît să retragă din cartea sa „Mein Kampf" pasagiul privitor la Franța, persistăm totuși să privim prezentul, și mai ales viitorul, cu îngrijorare. O examinare mai atentă a situației de fapt va justifica însă sentimentul de îngrijorare.

Nu se poate contesta valoarea teoretică a declarației semnată la Paris. Valoare tot pe atât de teoretică însă, ca și aceea pe care evenimentele din urmă au dovedit c'o are declarația semnată de d-nii Chamberlain și Hitler. Firește, la origina oricărei înțelegeri trebue să fie în primul rând exprimarea dorinței de a se înțelege. Aceasta s'a făcut la Paris: s'a exprimat dorința reciprocă de înțelegere. Precizarea că nu mai există nici un litigiu teritorial între cele două țări nu poate fi considerată ca un rezultat nou pentru politica internațională, întrucât din partea Franței n'au fost nici-odată ridicate pretenții teritoriale în dauna Germaniei, iar aceasta prin glasul d-lui Hitler a declarat de repetate ori că va respecta frontierele actuale ale Franței. Pe de altă parte, acordul dela Paris menține, și aceasta în modul cel mai precis, pozițiile internaționale respective ale celor două țări: adică axa Berlin - Roma și toate aliențele Franței. Ramura de măslin adusă deci la Paris de d. Ribbentrop a fost, deocamdată, lipsită de fruct. Ea va trebui cultivată pentru o eventuală viitoare fecunditate.

Și atunci, dacă se reduce la proporțiile ei adevărate declarația franco-germană, rămân pe planul internațional următoarele realități: răceala anglo-germană, revendicările coloniale afirmate din ce în ce mai categoric de Germania și tensiunea franco-italiană. Acestea pe frontul occidental. Dincoace, în Europa Centrală și Orientală: acțiunea revizionistă maghiară, agitațiile ucrainiene — se știe de cine întreținute — și curioasa pasivitate sovietică.

Iată realitățile care persistă și care nu sunt de natură să deschidă privirilor cercetătorilor obiectivi un orizont liniștit.

In articolul nostru de Vineri, am arătat că nu este exclus ca tensiunea franco-italiană să determine accentuarea acțiunei coloniale germane. Telegramele de Vineri anunță că presa germană publică articole declarând că revendicările coloniale constitue pentru Germania „un drept și un punct de onoare". Pe de altă parte se mai afirmă că în curând d. Hitler va face declarațiuni publice cu privire la dreptul Germaniei asupra tuturor coloniilor pierdute după războiul mondial. La toate aceste declarațiuni și pretențiuni Franța și Anglia au răspuns anticipat printr'un categoric: Nu!

Și atunci, se impune în mod logic întrebarea: cum se poate ca după declarația Chamberlain-Hitler și după declarația Daladier-Ribbentrop să apară atât de acut antagonismul asupra unei probleme atât de serioasă, fiindcă este o problemă teritorială?

Pe de altă parte pactul anglo-italian, semnat de mai multă vreme, a intrat în aplicare. D. Chamberlain și-a anunțat vizita la Roma, iar Franța a recunoscut Etiopia și a trimis la Roma ca ambasador pe unul din cei mai distinși diplomați. La câteva zile interval se strigă însă în Camera italiană și pe străzile Romei: „Tunis, Corsica, Nisa".

Nu se impune oare în această privință întrebarea: pe ce bază a fost întemeiată destinderea antemergătoare acestor violente manifestări? A fost oare totul un joc al diplomației, o tactică, o strategie politică?

Zilele trec, săptămânile și lunile trec și ele și cu cât se desfășoară mai mult timpul, cu atât apare în mai multă lumină imperativul politicei actuale, pentru toate țările: întărirea constantă a forțelor naționale. Declarațiile, cuvintele, promisiunile să le înregistrăm ca atare: menirea lor, până acum cel puțin, a fost să îmbogățească archivele decepțiilor diplomatice.

Realitățile însă au rămas aceleași. Ele trebue să constitue și criteriul politicei noastre.

UNGARIA DE ERI ȘI DE AZI

LECȚIILE ISTORIEI

de R. SEIȘANU

Scrisorile lui Léon Gambetta din 1875-76, pe care le-a publicat de curând „Revue historique du sud-est européen", privitoare la Români și Maghiari, dovedesc, nu numai simțul de prevedere — cu o nuanță chiar de profeție — al marelui tribun francez, cu privire la adâncile prefaceri ce s'au săvârșit în epoca noastră în Europa centrală și orientală; dar și o caracterizare critică obiectivă, a politicei ce au practicat-o guvernele maghiare, față de naționalități și în special, față de Români.

Léon Gambetta a constatat șovinismul orb al maghiarilor; a condamnat politica violentă a guvernelor lor împotriva Românilor, — politică ce a contribuit într'o măsură foarte mare la agravarea „chestiunei române" — și a prevăzut consecințele lor fatale; unirea tuturor Românilor într'un stat național.

Nu numai Gambetta a făcut aceste constatări, observațiuni critice și previziuni.

Toți cei cari au cunoscut situația reală din monarhia habsburgică și în special din Ungaria, au condamnat în termeni severi șovinismul maghiar și politica guvernelor din Budapesta împotriva Românilor, Cehoslovacilor, Iugoslavilor și au atras atenția, că nici o forță nu se va putea opune justiției și orice politică opusă principiului și drepturilor naturale ale naționalităților, bazată pe abuzuri de putere, pe violență și teroare, este mai dinainte condamnată.

Un fost președinte al consiliului de miniștri austriac, contele Fiquelmont, scria în 1851, despre Unguri:

„Dacă această națiune are pretenția să ocupe un loc de frunte și să joace un rol de seamă, nu ai dreptul să-i ceri titlurile sale?

Și Fiquelmont constată că Ungurii **„nici prin trecutul lor asiatic, fără anale, nici prin idiomul lor, care nu este pentru nimeni o limbă de știință, de literatură, de comerț și de industrie, nici prin cultura lor înapoiată, nici prin absența spiritului lor constructiv și nici prin spectacolul degradant ce'l oferă lumei civilizate, — al luptelor de rase asemănătoare cu acele ce s'au dat în vremurile cele mai primitive ale Europei, — nu pot să pretindă supremația altor popoare, superioare lor și care înaintea lor, cu mai multe veacuri, trăesc pe teritoriile ce le aparțin de drept"...**

Și contele Fiquelmont, încă din 1851, scria că Austria și Ungaria nu mai pot rezista în acelaș timp, **„dublului principiu al suveranității poporului și al dreptului naționalităților".**

„Asta e o chestie numai de timp", — scria, profetic, contele de Fiquelmont.

Și alți mulți bărbați de stat, istorici, geografi, scrii-

(Continuare in pag. 2-a)

Un aspect al cursurilor dela școala de informații aeriene dela Halle an der Saale

Tineretul satelor

de A. CORTEANU

Problema tineretului satelor devine din ce în ce mai importantă și mai greu de deslegat. D. ministru al sănătății a luat măsuri foarte bune ca să scape dela moarte măcar o parte din copiii de țăran cari astăzi se prăpădesc cu zile numai fiindcă nu sunt îngrijiți cum trebue și nici hrăniți omenește. Ce se vor face acești copii scăpați din ghiarele morții, când vor crește mari și vor căuta să devie și ei oameni în rând cu lumea? Iată o problemă care depășește puterea de realizare a d-lui general Marinescu și de care se împiedică întreaga viață a statului nostru.

Țărănimea satisfăcută, de bine de rău, prin împărțirea marei proprietăți, acum douăzeci de ani, a rămas totuși săracă și sărăcește din ce în ce mai mult, din cauză că se înmulțește și împarte pământul în bucăți din ce în ce mai mici și mai puțin rentabile. Ritmul înmulțirei populației nu poate fi stăpânit de autoritatea publică, chiar în țările cu guvernământ autoritar. Inmulțirea sau scăderea populației sunt fenomene naturale în care legea sau autoritatea au prea puțin amestec. De obiceiu, buna stare a populației aduce scăderea numărului locuitorilor, iar sărăcia din potrivă, aduce sporul populației. Ținând socoteală de această observație simplă, trebue să conchidem că buna stare a populației noastre rurale nu se va putea realiza de cât atunci când printr'o măsură sau printr'un șir de măsuri oare cari, vom reuși să descărcăm satele de tot surplusul de populație care face să se împartă astăzi proprietatea și care împedică raționalizarea agriculturii țărănești.

Nu există țară în care agricultorii țărani să fie înstăriți, să știe carte, să-și cunoască meseria, și totuși să fie așa de deși ca la noi. Țăranul e ca și pomul sau planta pe care o cultivă el. Are nevoe de un anumit spațiu ca să poată da toate roadele cu cari l-a înzestrat natura. Cele mai bune semințe dau roade puține și proaste, sau nu rodesc deloc, dacă sunt puse prea dese. Așa e și cu țăranul. Un țăran care are cinci hectare — deci un fruntaș — dacă are și cinci copii, nu-și poate da băeții la școala de agricultură, fără

(Continuare in pag. 2-a)

CONSILIUL DE MINIȘTRI DELA PALATUL REGAL

Vineri la ora 4 d. a. s'a ținut la Palatul regal un consiliu de miniștri, sub înalta președinție a M. S. Regelui.

La acest consiliu au participat toți titularii departamentelor și subsecretarii de stat în frunte cu I. P. S. Patriarh, președintele consiliului.

S'au examinat, cu acest prilej, măsurile ce urmează să se ia pentru proteguirea muncii naționale.

Consiliul a rămas în continuare pentru Miercurea viitoare.

D. G. Tătărăscu a fost numit ambasador al României la Paris

Textul decretelor regale în corpul ziarului.

D. Hacha, (x), președintele Cehoslovaciei, înconjurat de membrii corpului diplomatic din Praga

D. Daladier a motivat atitudinea guvernului față de mișcarea grevistă din Franța

In corpul ziarului, discursul primului ministru în Camera franceză.

SCRISORI DIN PRAGA

O țară mică, dar curajoasă

Praga, Decembrie

„O țară mică, dar curajoasă", astfel putem numi azi, fără exagerare, Ucraina Subcarpatică, care, în baza verdictului dela Viena, a trebuit să cedeze regiunile cele mai fertile și totuși nu a pierdut curajul de a trăi.

Această mică țară din Estul republicei cehoslovace are și un om curagios în fruntea ei. Numirea monseniorului Voloșin ca președinte de consiliu al Ucrainei Subcarpatice a produs un deosebit entuziasm în toată țara, deoarece acest patriot, în vârstă de 65 ani, se bucură de o stimă deosebită în rândurile populației, fiindcă și-a pus totdeauna toate forțele și capacitatea lui de muncă în serviciul țării. Vârsta cam înaintată nu-l împiedică pe monseniorul Voloșin de a îndeplini în mod conștiincios funcțiunile, nu prea ușoare, ale unui președinte de consiliu și de a face numeroase călătorii la Praga. Din cauza întreruperilor legăturilor pe căile ferate, monseniorul Voloșin se folosește în călătoriile sale la Praga numai de avion. Se poate spune că până acum niciun ministru nu s'a folosit în călătorile sale de serviciu, atât de mult de avion ca monseniorul Voloșin și colaboratorul său mai tânăr, ministrul Iulian Revay.

După verdictul dela Viena, monseniorul Voloșin a declarat cu drept cuvânt, următoarele: „Trebuie să muncim și mai mult ca până acum". Și într'adevăr, în Ucraina Subcarpatică se lucrează într'un tempo febril.

Cea mai mare atențiune se acordă în deosebi rezolvării problemelor transporturilor și apro-

(Continuare in pag. 2-a)

Un credit de 1340 mil. lire pentru înarmarea Italiei

Paris, 9 (Rador). — „Le Matin" anunță din Roma:

Ducele a deschis un credit de 1.340 milioane lire italiene în budgetul anului 1938/1939 pentru cele trei ramuri ale armatei. La acest credit se mai adaogă suma de 800 milioane lire italiene pentru soldele, salariile și alocațiile personalului suplimentar, care a trebuit să fie angajat pentru a se face față nevoilor crescânde ale armatei.

—xX○●○Xx—

Mari inundații in Siria

Alep, 9 (Rador). — In urma revărsării Eufratului s'au produs mari inundații în regiunea Djezireh. Ținuturi întinse au fost complet izolate.

Până Vineri la amiază fuseseră scoase din valuri 9 cadavre.

Peste 40 de persoane sunt date dispărute.